

GAZETA TRANSILVANIEI.

„Gazeta“ ese de 2 ori; Joi'a si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu seu $2\frac{1}{2}$ galbini mon, sunat6ria.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pertru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala à 30 cr. val. austr. de fia-care publicare,

Nr. 27.

Brasiovu 22/10 Aprile

1877.

Catastrulu.*)

Acesta cuventu barbaru remasu din evlu mediu denota pentru t6te classile de locuitori ai tieri n6stre, cu singur'a esceptiune de proletarii fugari pe pamentu, una din cestiunile de vi6tia, de esistencia; ea este acea nefericita cestiune din tier'a economiei politice (nationale), care cã de ani 24 inc6ce a costatu si pe locuitorii acestei tieri multe milli6ne, pentru-cã mai la urma se ni se dica in a. 1876 a trei'a 6ra, ca catastrulu Transilvaniei, cã si alu Ungariei, dupa atãtea spese dilapidate, dupa atãtea mesuraturi si calculatiuni facute intr'unu patrariu de seculu, totu mai este inca plinu de erori parte mare gr6se, esentiali, care nu se mai potu suferi, prin urmare, cã trebuie se se cor6ga cu ori-ce pretiu. Sub acestu cuventu 6ta cã se si apucara de coresu. Totu-odata inse'i luã, precumu se dice, gur'a pe de inainte, cã se spuna, ca cele mai multe erori ale catastrului s'ar' afla in mesurarea falsa a mosiiloru, in catu la cei mai multi proprietari s'ar' fi inscrisu si verificatu jugere mai pucine decatu ar' av6 ei in adeveru, apoi in clasificarea falsa a calitatii pamentului, ca-ci s'ar' fi trecut multime de locuri de cl. I la cl. II, cele de a II la a III, 6ra altele bune s'au scrisu cã sterpe de totu etc. De aici apoi se deduce, ca prin urmare statulu unguurescu este insielatu si pagubitu in veniturile sale, ca-ci proprietarii locuriloru nu platescu contributiune cata ar' fi datori se plat6sca, ci cateva milli6ne remanu pe fia-care anu in pungile lor. Asia dice gubernulu Ungariei.

Este invederatu, ca facia cu acea intreprindere a numitului gubernu, au se'si deschida ochii bine toti locuitorii tieri, incependu dela proprietarii celoru mai intinse dominia (Latifundia) pana la celu din urma locuitoriu saracu cu casc6ra si gradina din capulu satului ori alu orasiului. Ce e dreptu, celu de antaiu catastro facutu sub periodulu absolutismului austriacu de 6meni parte mare seu ignoranti si lenesi, seu si coruptibili, ori si insielati de catra proprietari, a fostu mai multu numai o incercare, o maculatura. D6ra gubernulu austriacu si-a deschisu curendu ochii si conosciundu'si erorea a luat dispusetiuni severe, cã intregu catastro se fia supusu la revisiune noua, care s'a continuatu si sub epoc'a lui Schmerling pana ce in fine s'a recunoscutu, ca elu p6te servi de base, de fundamentu si la compunerea, la asiediarea de carti hipotecarie.

Precumu arataramu mai in susu, gubernulu actualu afla, ca si catastro celu coresu, rectificatu, authenticatu de austriaci mai este inca plinu de erori. Din partea n6stra noi nu disputamu asupra acestei afirmatiuni a gubernului, din cauza ca atata ne este si noue cunoscutu, cumu-ca pre catu timpu fusaseramu gubernati immediatu dela Vien'a (circa 17 ani), mai alesu proprietarii mari si mici de

*) Catastrum, scurtatu din Capitastrum dela lat. caput (capu), ca-ci la inceputu acestu cuventu semnificã numai asiã numit'a capitatia (in Romani'a) darea pe capu (la noi). Mai tardiu acestu nume capitastrum s'a datu si la cartile de mosii, carti de immobili, de averi nemiscat6rie. Astadi se ia numai in sensulu acesta. Franc. Cadastre; ital. Catastro; germ. Lagerbuch, Flurbuch, Steuerregister, magy. telekkönyv. (?)

nationalitate maghiara nu lasã nici unu midiu locu si ocaziune, unde numai potea, spre a se subtrage dela platirea de imposit.

Dedati la asiã numite celatiuni colossali, ba dedati a nu platí nimicu la statu pana in an. 1849 d6ca era nobili cu piele de cãne seu de magariu, erã lucru prea naturale, cã cu ocaziunea mesuratureloru catastrali se arate jugere catu se potea mai pucine. Ce vreti mai multu? Ve aduceti bine aminte, ca inainte cu 4—5 ani, candu dupa caderea lui Lonyay diariulu seu „Reform“ incepuse cu revelatiuni de cele mai delicate, in catu pentru contributiuni directe unele diarie subventionate uitandu unde se afla, apostrofara pe malcontenti dicundu-le: „Taca-ve gurile, au nu vedeti, ca lucrulu e intocmitu asiã, cã partea cea mai mare a impositeloru se cadia pe regiunile locuite de alte nationalitati si mai pucinu de maghiari.“

Se pare inse, ca in epoc'a presenta s'au infundatu t6te stratagemele, ca-ci ap'a le ajunse pana la gura. Revelatiunile facute mai deunadi de catra adunarea comitatului Borsod in Ungari'a in representatiunea, respective protestulu seu adresatu ministeriului, sunt in adeveru ceea ce dice francesulu frappante. Acelu comitatu adeca descopere intre altele ca, functionarii de catastro au primitu din capulu locului instructiuni secrete, prin care li se comite cã se nu se prea uite multu in gur'a proprietariloru fatenti nici in a membriloru comisiunii, ci se'si cul6ga date economice si statistice ori pe ce cale, cu alte cuvente, in modu investigatoriu, cã si cumu ai cerceta dupa hoti si insielatori.*). De aici urma, ca in acelu comitatu au fostu luati la intrebare mai multi proprietari merunti si provisorii (epistati) de mosii, caril au spusu cate verdi si uscate despre fol6sele ce ar' trage locuitorii din agricultura. Unulu din rezultatele cele mai estravagante ale acelor denuntiari a fostu, ca functionarii dela catastro punendu-se la m6s'a verde au calculatu, ca productiunea midiu locia a unei holde (jugerum) de cl. I semanata cu papusioiu (cucurudiu) trebuie se fia de 20 mesuri unguuresci, a caroru val6re in bani o pretiura la 23 florini v. a. Apoi fiindu-ca p'intre papusioiu se mai punu si pepeni porcesci (bostani), fasole, pe alocurea si napi, care inca 'si au' val6rea lor, asia dd. functionari dela catastro sc6s6ra la lumina, ca venitul curatu dela una holda de 1600⁰ patrati in anii de productiune midiu locia trebuie se fia de 56 fl. di: cincidieci si siese florini v. a. In catu pentru spesele cultivarei locului, ve poteti face idea despre inalt'a sciintia agronomica a functionariloru, d6ca ei gunoitulu unui jugeru ilu pretiuescu numai cu cate 1 fl. 96 cr. Adeveratu ca acestea spese diferu f6rte tare dupa clima, calitate, distantia, productiune de gunoiu; las' inse ca cunoscemu destule regiuni in tierile n6stre, unde carulu de gunoiu bunu dupa patru vite se platescu pe locu acasa cu cate 30, 50 cr. pana la 1 fl.; las' ca transportulu lui costa timpu, lab6re, adeca bani, d6ra apoi cu cate cara

*) In Ianuariu si Februariu a. c. mai multe diarie unguuresci demascasera acelea instructiuni. Se asteptã, cã cele ministeriali se le demintia, acestea inse au tacutu.

de gunoiu voiesce gubernulu se se ingrasie si der6ga unu agru de aratura catu 1 jugeru?

La vederea acelor calculatiuni adunarea reprezentativa a comitatului Borsod avu intru nimicu a declara in susu atinsulu seu protestu, ca acei functionari nu numai sunt nisce ignoranti, d6ra si smintiti, alienati de minte (agyafurt). Casulu acesta din Borsod intr' atata spaimanta pe societatea agronomica din Transilvani'a, seu vorbindu mai respicatu, pe proprietarii cei mari ai tieri n6stre, representati prin acea societate cã prin o mica dieta, in catu densa inoa din 10 Martiu a. c. declara susu si tare, ca ad6pta in principiu adress'a comitatului desu numitu; totu-odata se adressa de repetite-ori prin organulu seu „Ébredés“ catra toti agricultorii Transilvaniei, si in specie catra acei conestatiani, carii mai inainte participasera la lucrarile catastrali ale tieri n6stre cã presiedenti seu cã membri ai comisiuniloru catastrali, cã se nu'si pregete a comunica esperienti'a ce voru fi facutu in ac6st'a cestiune, dlui vicepresiedente com. Gustavu Teleki in Clusiu la reredienti'a societatiei.

Cei mai multi lectori ai „Gazetei“ sunt proprietari de mosii mai mici seu mai mari. Cestiunea de facia nu e cestiune de partita politica, ci e cestiune de esistencia, se p6te inse preface chiaru si in cestiune strictu nationale in 24 de 6re, d6ca nu vomu sta si noi destepti, privighiatori; de aceea conjuramu pe toti proprietarii romani, cã ne perdiendu nici-o di, se o ia in discussiune, se alerge dupa informatiuni mai esacte decatu le potemu da noi dela marginea tieri, si se nu'si pregete nimicu a se pune in contactu cu societatea agronomica dela Clusiu. B.

Transilvani'a. (Starea semenaturiloru.)

Ajungundu cu ajutoriulu ceriului in primav6ra, intr'o ti6ra agricola cumu este si a n6stra, fiacare doresce se audia cate ceva despre starea campuriloru. Dupa diarielu dela Clusiu semenaturile in partea cea mai mare a tieri au ernatu prea bine, 6ra dilele acestea blande inarbata pe locuitori cã se faca semenaturi de primavera pe intrecute. Cele de t6mna pe a locurea sunt asia de grase, in catu proprietarii punu cã se le pasca cate pucinu oile, spre a le modera crescerea prea rapede. Numai din unele parti ale comitatului Turda-Ariesiu se scrie, ca in cateva hotara semenaturile au ernatu reu, 6ra unele au si peritu. Asia se scrie din centrulu Transilvaniei; in regiunea n6stra, aici in dosulu Carpatiloru, temperatur'a se inblandiesce relative f6rte incetu, adeca cu 3—4 septemani mai tardiu decatu pe valile cele man6se ale Ternaviloru si ale Murasiului etc.

Brasiovu, in 21 Aprile st. n.

Situatiunea este inca neschimbata. Resbelu n'avemu inca, pentru-ca tunurile n'au inceputu a bubui; d6r' nice pace nu avemu, de6race pamentulu dela Prutu si Dunarea de josu geme sub greutatea armatelor concentrade acolo. Va se dica, nici pace, nici resbelu, ci nesigurantia, frica, spaima, confusiune: cumu e mai reu. Inse n'avamu se ne miramu de ac6sta tortura indelungata, pentru-ca e verb'a nici mai multu nici mai pucinu, decatu de res6lverea „cestiunei orientali“, adeca a acelei cestiuni, care de unu lungu siru de ani

formédia spaim'a Europei. Déca consideramu ca orientulu este acelu vertegiu alu continentului european, unde se concentrédia si se batu in capete cele mai insemnate interese ale totoruru poteriloru europene; déca consideramu, ca prin turburarea acestui vertegiu se póte produce o turburare preste totu intinsulu Europei, si ca consecintiele potu se fia funeste pentru staturi si natiuni intregi, ca-ci foculu ce se va aprinde astadi séu mane la Dunarea de josu, se póte prea usioru intinde celu pucinu preste trei parti ale lumii, se duca la disolutiune si ruina totale staturi vechi si se produca pe ruinele loru alte noue, — apoi n'avemu se ne miramu candu vedemu esitarea si lung'a traganare din partea celoru ce vreau se aprinda orientulu, ci in linisce se asteptamu desvoltarea lucrurilor de pre o di pre alta, ca-ci mari lucruri se pregatescu, mari evenimente ne astépta, si se nu uitamu, ca viitoriulu poporulu romanu, consolidarea lui la Dunarea de josu si in Carpati inca va depinde multu dela rezultatulu focului orientalu. Se fimu deci sobri si pregatiti a intempiná cu resolutiune si tarla in consciintia nóstra romana ori-ce eventualitate, ori-ce lovitura si se ne scimu folosi de ori-ce avantajiu. Si cá se potemu face acést'a, trebuie se tienemu contu despre totu ce se petrece in giuru de noi.

Monarchi'a austro-maghiara este inca neresoluta; ea nu scie inca la care parte se se alature. S'ar' alaturá bucurosu la Russi'a, déca ar' scí ca la impartiéla va capetá provinciile dela Dunarea de josu; ar' spriginí pe Turci'a, déca ar' scí ca la casu se triumfedie armele russesci va poté se scape cu pielea curata. Pentru aceea vedemu, ca precandu in Vien'a se serbédia jubileulu de 50 de ani de servitiu alu archiducelui Albrecht, la care a luat parte si unu representante alu imperatului russescu, principele Metcersky, pre atunci domni din Pest'a se cérta si sfadescu, ca pentru-ce dlu Tisza n'a primitu in modu officialu pe adjutantulu sultanului, Tahir Bey, care a adusu din Constantinopole cartile furate de turci din bibliothec'a lui Mathia Corvinu, si pre cari carti sultanulu Abdul-Hamid le donédia astadi universitatii pestane. — Pentru aceea vedemu mai departe, ca precandu unele diurnale inspirate scriu, ca indata ce Russi'a va trece in Romani'a, atunci si trupele austro-maghiare voru ocupá nu numai Bosni'a, ci chiaru si Serbi'a, — pre atunci altele amenintia pe muscali cu o espeditiune de honvedi, ce se dice ca s'ar' fi dirigeatu catra confiniile Bucovinei si ale Galitiei.

Ba ce e si mai multu, judanesculu „Pester Lloyd“, care de altmintrelea trece si de organu alu contelui Andrásy, vine a da svatu Austriei, ca dieu n'ar' face reu, déca in sensulu §-lui 8 alu tractatului de Parisu ar' ocupá Romani'a spre a o aperá de invasiunea muscalésca. „In discussiunea asupra resbelului russo-turcescu — dice numitulu diurnalu — amu uitatu cu totulu de positiunea Romaniei. Guvernulu acestei tierisióre a devenitu in perplesitate in faci'a criticei situatiuni. Eri ni comunicá in modu officialu, ca Romani'a e resoluta a-si aperá neutralitatea si interesele nationali, éra astadi ni se spune, ca aceeasi Romania voiesce se mérga in resbelu alaturea cu Russi'a. Libertatile autonóme ale acestei tierisióre, in urm'a situatiunii sale favorabile, au fostu totu-deun'a respectate, afara de tempulu protectoratului russescu dela 1829—1857. Tractatulu dela 19 Aug. 1858 a facutu pe Romani'a aprópe cu totulu independenta de Russi'a si Turci'a, pentru-ca se dicea, ca acést'a tiéra are se formédie unu muru aperatoriu contra Russiei. . . . Acumu inse se vede, ca acést'a tierisióra, care in tempu de pace este unu cuibu de disordine, care intru nimicu nu promóve scopurile politice, economice si de cultura ale Europei (fiindu-ca nu emancipédia pe judani? Rep.), in tempu de resbelu nice nu se mai baga in seama, cá si candu n'ar' esiste. . . . Si cu tóte aceste trupele principelui Carolu, cari sunt dedate la in-

vingeri si cari se dice ca sunt prevediute chiaru cu arme, au se impedece pe turci d'a trece preste Dunare. . . . Europei pucinu i pésa de ceea ce va face Romani'a, inse pentru Austri'a este acést'a o cestiune vitale. . . . Déca existe deci in statulu austriacu o partita, care voiesce se faca vr'o „pre-ambulare militare“, atunci i recomendamu pe Romani'a, cu tóte ca in alta parte amu poté se facemu cuceriri mai pretióse, inse aici avemu de a ne aperá securitatea nóstra, avemu de a aperá Dunarea, care este unu fluviu nemtiescu, fluviu austro-maghiaru.“ — Tragemu atentiunea foiloru din capitala Romaniei asupra acestui articlu alu organului dlu Andrásy, ca-ci noi voindu a responde la acést'a barfelitura judanésca asiá, precumu merita si precumu amu dorí se-i respondemu, ne tememu se nu ne aprindemu paie in capu, deórace la noi judanii sunt mari domni, sunt vitielulu de auru, idolulu la care se inchina nu numai vistieri'a, ci si legile statului maghiaru.

Din Russi'a notificamu, ca trupele dela Chisnieu s'au concentratu in apropiare inediata de confiniile Romaniei. O scire dela Petrupole spune, ca „imperatorele Alessandru, insocitu de marele principe de coróna si de principele Gorciacoff, ar' fi plecatu la óste in 19 l. c., din care cauza pe luni séu marti se póte asteptá manifestulu de resbelu. Agintele diplomaticu russescu din Constantinopole si consululu dela Rusciucu au primitu ordinu se sté gata de plecare.

— Turci'a inca se pregatesce din tóte poterile cá se primésca pe muscali. Dela Rusciucu se telegrafédia, ca generalissimulu armatei turcesci dela Dunare a sositu acolo insocitu de Amet-Eiub, comandantele celui de alu doilea corpu de armata. Totu de acolo se anuncia, ca statulu maioru generalu a sositu la Varn'a si se pregatesce se plece la Rusciucu, unde au sositu 70 tunuri Krupp.

— „Correspondinti'a provinciale“ din Berlinu, care se considera de organu inspiratu de guvernulu nemtiescu, da cu parerea, ca resbelulu va trebui se erumpa, inse Europ'a va portá grigia, cá se nu iè dimensiuni mari. Acést'a enunciatuione insemnédia, ca Germani'a va spriginí pe Russi'a numai pana candu acést'a nu va aretá, ca tinde la cuceriri de teritóriu.

— Interessante sunt scirile din Angli'a referitóriu la neutralitatea Romaniei. Precandu foile anglese afirma, ca guvernulu britanicu va considerá intrarea trupeloru russesci in Romani'a de „casus belli“, deórace prin acést'a se calca in petióre tratatulu de Parisu, pe atunci o depesia telegrafica dela Londonu, 18 Aprile, ne spune, ca secretariulu de statu Bourke a declarat in parlamentu, cumca neutralitatea Romaniei nu este garantata nice prin tratatulu de Parisu, nice prin altu tratatu. Romani'a este, dupa parerea dinsului, numai o parte intregitória a Turciei. Lordulu Derby intrá apoi in alta esplicatiune a tratatului de Parisu si dise, ca tóte poterile garante sunt obligate a sustiené intregitatea Turciei; ca prin violarea intregitatii imperiului turcescu se violédia si tratatulu de Parisu. Totu din Londonu se telegrafédia, ca Angli'a si-a impartitu flott'a in trei parti, o parte in marea mediterrana, alta in apropiare de Greci'a, pe care o amenintia cu invasiune, éra alta in strimtórea dela Gibraltaru.

Protocolulu dela Londonu.

„Poterile, cari au intreprinsu in comunu pacificarea Orientului si cari au luat parte, cu acést'a intentiune la conferinti'a din Cenantinopole, recunosc, ca celu mai sicuru midiolocu este pentru realizarea scopului ce si-au propusu d'a mantiené inainte de tóte intielegerea stabilita intre ele intr'unu modu atatu de fericitu si d'a afirma din nou impreuna interessulu comunu, ce au pentru imbunatatirea sórtei poporatiuniloru chrestine din Turci'a si pentru introducerea in Bosni'a, Herzegovin'a si

Bulgari'a a reformeloru primate de Pórta cu aceea reserva, cá ea insasi se le puie in aplicare.

Poterile iau actu de inchiaiarea pazei Serbi'a.

In privinti'a Muntenegrului considera, ca e doritu, in interessulu unei solide si durabile reglari, rectificarea granitieloru si liber'a navigare fluviulu Boian'a.

Poterile considera arangiamentele inchiaiaseu cari se voru inchiaia între Pórta si principatu cá unu pasu spre restabilirea pazei, care este obiectulu dorintiei loru comune.

Poterile invita pe Pórta a consolidá acestu pasu prin punerea armatei sale pe picioru de pationendu suptu drapele numai numerulu necesaru pentru mantinerea ordinei publice si punendu lucrare in tempulu celu mai scurtu possibile forme necesare pentru linisce si propasirea provinciiloru si a statului de a carui stare s'a ocupatu conferinti'a; ele recunosc ca Pórta a declarat gata d'a realisá o parte importante de acele reforme.

Poterile iau actu in speciale de circularu Portii dela 13 Febr. 1876 si de declaratiunil facute de catra guvernulu ottomanu in cursu conferintiei si de atunci incóce prin midiolocul reprezentantiloru sei.

In faci'a acestoru bune dispositiuni ale Portii si a veditului seu interessu d'a le dá imediatu un mare, poterile se credu in dreptu a sperá ca ea va profitá de potolirea actuale pentru a aplicá cu energia mesurile ce sunt menite a aduce in relatiunil poporatiunii chrestine imbunatatirile efective reclamate in unanimitate, cá neaparat pentru linisce Europei si ca odata intrata pe acést'a cale va intielege, ca este de onórea si de interessulu seu d'a starui pe ea intr'unu modu leále si eficace.

Poterile si propunu d'a veghiá cu ingritie prin midiolocirea reprezentantiloru loru din Constantinopole si a agentiloru locali asup'ra modulu cumu regimulu ottomanu 'si va indeplini promissionile.

Déca speranti'a loru va fi inca odata amagita si déca positi'a chrestiniloru nu s'ar' imbunatatí asiá, in catu se se impedece repetirea incurtatureloru cari turbura periodicu liniscea Orientului, credu ca trebuie se declare, ca o astfelu de stare de lucruri ar' fi necompatibile cu interesele loru si ale Europei in generale. Intr'unu asemenea casu 'si reserva a chipsuí in comunu asup'ra midioloceloru, pe cari le voru considerá mai apte d'a asigurá bun'a stare a poporatiuniloru chrestine si a interesselóru pazei generale.

Facutu la Londonu in 31 Martiu 1877.“

Semnatu: Munster, Beust. L. d'Harcourt, Derby. L. F. Menabrea, Schouvaloff.

* * *

Declaratiunea aditionala a comitelui Schuvaloff.

„Déca pacea cu Muntenegrulu va fi inchiaia si déca Pórta va primí consiliile Europei si va declará, ca este gat'a a se pune pe picioru de pace si ca va pune in aplicare cu seriositate reformele, cari sunt cuprinse in protocolu, atunci se tramiá la Petruburg unu delegatu specialu pentru a negotiá despre desarmare, la care M. S. Imperatórele din parte-i inca va aderá. Déca se voru mai intemplá macelurl, asemenea cá cele cari au petatu Bulgari'a cu sange, atunci se voru suspende mesurile necesare pentru demobilizare.“

In processulu verbale anesatu la protocolu se dice:

„Ambassadorii Munster (alu Germaniei), Beust (alu Austriei), d'Harcourt (alu Franciei), Menabrea (alu Italiei), Schuvaloff (alu Russiei) si comitele Derby s'au intrunitu la ministeriulu de esterne pentru a suptsemná protocolulu propusu de Russi'a.

Inainte de suptsemnare, comitele Schuvaloff a facutu declaratiunea ce publicaramu mai susu.

In urma, comitele Derby a cetitu urmatóriu declaratiune:

„Angli'a s'a invoitu la suptsemnarea protocolului numai in interessulu pazei europene, intielegundu-se de sine ca, in casu candu scopulu, adeca desarmarea reciproca si o intielegere pacifica între Russi'a si Turci'a nu s'ar' realisá, atunci protocolulu se considera cá neavenitu si de nulu effectu.“

D. Menabrea a declarat ca Itali'a numai intr'atatu se considera cá ingagiata prin suptsemnarea protocolului, intru catu bun'a intielegere obtienuta între poteri printr'ensulu va fi si mantienuta.

Dupa acést'a d. Derby a datu reprezentanti-
loru cate unu esemplariu impreuna cu declaratiunea
sea, ér' unu altu esemplariu s'a anesatu la acte.

Ratiociniu anuale

despre starea „fondului pentru in-
fiintierea unei scóle romane de fe-
titie in Clusiu.“*)

In sensulu statuteloru subscrisii venimu a
face cu distincta stima si a substerne apretiuerei
onoratului publicu ratiociniulu nostru anule, ce in
siedinti'a generale tienuta la 25 Febr. a. c. de
catra membrii numitului fondu fù in tóta form'a
s'a revediatu si aprobatu.

Amesuratu acestui-a fondulu cestionatu posiede
adi una avere de 1542 fl. 25 cr., di: una mília
cinci sute patrudieci si doi fl. si douedieci si cinci
cr. v. a.; anume 910 fl. dati imprumutu la siese
inasi prelanga ipoteka pupilaria, 200 fl. in dóue
actie platite de ale „Transilv.“, 100 fl. intr'una
actia de ale „Albinei“, 50 fl. intr' una actia de
ale „Gradinei de copili din Clusiu“, si 50 fl. intr'
una obligatiune de desarcinarea pamentului tran-
silv., mai departe 125 promisi de pré on. d. pro-
topopu Gabriele Popu si spect. d. secretarii finan-
tiiale Georgiu Popu, 78 fl. in cass'a de pastrare
din locu si 7 fl. 34 cr. la cassariulu fondului d.
Lazaru Baldi. In Aprile a. tr., dupa cumu s'a
publicatu in „Gaz. Trans.“ si alte foie romane,
fondulu avea cu totulu 1362 fl. 33 cr., si asiá de
atunci pana in Fauru a. c. fondulu apare crescutu
cu 179 fl. 92 cr. La estu crescamentu concursa
a dóua rata de 50 fl. din ajutorulu de 100 fl.,
votatu fondului nostru de catra adunarea generale
din Reginu a „Associatiunei rom. trans.“, restulu
de 21 fl. din offertulu de 25 fl. facutu fondului
de catra prof. Dr. Gregoriu Silasi si acumu solvitu,
éra incatu pentru cei-alti diu interessuria. Pre
basea acumu desfasioratului ratiociniu adunarea
generale votá dlui cassariu L. Baldi, pre langa
multiamita protocolaria, absolutoriulu cuvenitu pe
retempulu mai susu memoratu.

Nu va fi póte fora interessu a impartasi si
numerulu si numele asociatiloru pentru augmen-
tarea fondului si ajungerea scopului salutariu, ce'lu
are elu prefíptu. Dupa statute sunt membrii funda-
tori aceia, cari depunu odata pentru totudeun'a
100 fl. in numerariu ori in obligatiuni, de cari
membri avemu pana acuma trei: p. t. dd. Ioane
Moldovanu protop. gr.-cath. in Catin'a, Ioane
Petranu advocatu in Clusiu si Gabriele Popu
protop. gr.-cath. in Clusiu; membrii ordinari séu
ajutori solvescu cate 2 fl. pe anu, in numerulu
caror'a sunt pana acumu: p. t. dd. Iosifu Pinteá
jude reg. in Clusiu, Ioane Nestoru jude reg. in
Clusiu, Alesandru Lazaru cons. gub. in pens.,
Lazaru Baldi priv., Leontinu Popu jude reg.
in Clusiu, Vasiliu Nestoru subjude reg. in
Clusiu, Vasiliu Popu esecut. reg. in Clusiu, La-
dialau Vaidá secret. min. pens., Dr. Gregoriu
Silasi prof., Demetriu Popu capel. castr., Dr.
Aureliu Isacu advocatu in Clusiu, si st. domna
Rosali'a Popu n. Baldi subprefectésá in Giláu,
care binevoise a doná mai anu fondului nostru
dóue actie de ale „Transilvaniei“ solvite pana cate
la 40 fl.

Fia, cá spre ajungerea catu mai curenda a
scopului mantuitoriu precumu numernlu membriloru
asiá si sum'a fondului se crésca din ce in ce in
modu mai palpabile, cea ce dupa Ddieu si spe-
ramu! —

Clusiu, in 8 Aprile 1877.

Presiedintele fondului: Alesandru Lazaru m. p.

Notariulu fondului: Dr. Gregoriu Silasi m. p.

Noutati diverse.

— (A t e n t i u n e!) Tragemu luarea aminte
a cititoriloru, cari au a asuda la depurarea con-
tributiunei dupa interesse de capitaluri si rente,
privati si mai vertosu institute, fonduri, fundatiuni
de bisericá si scóla, cá se nu amane a se informa
in persóna despre cifr'a sumei contributiunei amin-
tita, déca nu este cutare institutu séu fundatiune

*) Rogamu cu respectu pre onoratele reda-
ctiuni romane, se binevoésca a dá acestui ratio-
ciniu locu in columnele foieloru, ce redacta. Ref.

prea incarcata, ori reu inscrista, pentrucá se póta
de tempuriu reclama la comisiunea mesurarii ata-
roru contributiuni contra neexactitatii prescrierei
contributive, care se afla acumu expusa la cas'a
magistratului, unde se póte vedé. Se dice, ca e
„una mustra de lucru aruncatu p'acincolo“, fora
cá se fia semnata starea, caracterulu si locuinti'a
contribuentului, si fora vreo anotáre si fipsare a
identitatii persóneloru, de unde potu veni mari in-
curcali si daune. Apoi se observa, ca numele trans-
crise in limb'a maghiara sunt stramutate si lesne
se póte intempla, cá dupa dóue feliori de nume
se fia constrinsu a platí de dóue ori, pentru-ca
in contra numelui maghiarisatu nu se mai póte
reclama. Acésta observatiune o facú si „K. Z.“
spre a feri pe contribuenti de daune eventuali.

— Mare nenorocire se intemplá in
Huszt in Marmati'a. Tergovetii la trecerea in
Velete preste ap'a Tisza se imbuldira pe barca in
numeru atatu de mare, in catu se cufundá barc'a
in mediuloculu apei, si din 100 persóne se fia
scapatu cu viétia numai dóue.

— (Croatii nu dormu.) Regimulu ci-
vile croatu are in planu, cá se supuna si graniti'a
militare sub poterea banului, luandu din man'a lui
Molinari sistemulu absolutisticu militariu; inse
acésta cu incetulu si cu bun'a, cá se se solideze
Croatia sub una comanda civile pentru viitoriulu
antagonismu maghiaru.

— Populatiunea provinciiloru cisla-
thane, dupa numerare offic. din Decembre 1876
este de 21,565.435, ea a crescutu in 7 ani cu
1,170,455 persóne, ér' in arte si industria au fa-
cutu progresse fórté mari si invidende.

— (Furtu, spargerii.) In Clusiu spar-
sera in 5 spre 6 Aprile nisce furi diavolesci bol-
tile lui Hödl si Possler si furara cate 200 fl. si
dóue trembe de pandia, fora cá vecinii se fia sim-
titu. Atatu de exercitati sunt furii Clusiuului.

— (Scóle de torsu.) Regimulu maghiaru
chiamá din Germani'a pe unu ingineriu Ludovicu
Binder, cá se introduca in Secuime asemene scóle.
Binder cercetéza Secuimea si va face propunerile
de spese, cari le va resolvi regimulu pentru secu-
ii lui, din sudóre nemaghiara.

— Ludovicu Kossuth tramisse in 17
Marte membriloru deputatiunei, care merse din
Czegled, si'lu visitase in Baraccona, unde se afla,
una cutia cu 115 fotografie de ale sale, subscrise
si adressate la primariulu din Czegléd Barta, cu
rogare, cá se le imparta la membrii fostei depu-
tatiuni si 10 la Nagy-Körös, 2 pentru Abony si
1 pentru A. Kallay. Ernst Simoni si Sig. Chorin
le primira in Pest'a. Multiamesce apoi pentru ma-
nifestatiunea increderei si a iubirei, cu care l'au
infrumsetiatu deputatiunea in sér'a vietii. Pentru
tempu de cercarile patriei, déca va cadé asupr'a
lui vreuna privire, dice, se nu-si uite de devis'a
lui: „ca se póte frange, dér' de plecatu nu se va
pleca.“ De asta se nu uite, ca civii sunt paditorii
vietii nationali, si una natiune nu póte fi segura
de frangere, déca se pléca suptu apasarea intrige-
loru, abandonandusi drepturile. Pentru natiunea,
ce singura se omóra prin molesirea sa, nu se afla
reinviare. Solidaritate, lucru mana in mana, si
credinti'a ta te va mantui. Éca, ca invetiatur'a
lui Kossuth, ce cercula acumu prin tóte diuariale
Ungariei, póte reclama si attentiuenea nóstra, cá
nici-odata se nu ne lasamu capu plecatu, candu e
vorb'a de a ne perde dreptulu nationale, ci mana
in mana, cu totii, organizati cá una singura per-
sóna, se lucramu pe tóte calile dreptatii, cá se
salvamu ce e alu nostru, prin respectulu actiunei
nóstre neinduplecabili, indreptate spre binele pa-
triei comune, care numai atunci póte fi fericita,
candu cu totii vomu fi perfecte egalu indreptatiti
prin legi si prin executarea loru nejjignita. —
Passivitatea trandava o condamna Kossuth, cá pe
una crima si invita pe ai sei la actiune mana in
mana pentru intrég'a mesura a drepturiloru Un-
gariei de nedependentia.

— (Ce costa resbelulu!) Ministrulu
de interne alu Franciei a pusu la cale, de s'a fa-
cutu una statistica despre intrég'a dauna, causata
locuitoriloru prin invasiunea din 1870/1 a ger-
maniloru, care e officialminte constatata. Cifr'a dau-

neloru intréga e: 886,957.755 franci. Cá contri-
butiuni bellice si pedepse in bani se depusera
229,996.029 francr, din cari 200 milliöne le dede
numai capitalea Parisu. Requistiunile, contribui
in naturalie, constatate prin documente, se suira
la 134,107.747 franci, spesele incortelarii trupe-
loru si ale sustienerei 101,809.814; daun'a esita
prin furturi, focuri si alte prevaricari de resbelu
suie la 392,611.839 franci. Tóte aceste daune se
impartu preste 34 departemente, dintre cari Seine-
et Marne suferi dauna de 250,904.041 franci, si
Seine- et Seine-Oise 146,500.930 franci. Statulu
Franciei a datu cá desdaunare pentru tóte aceste
perderi una suma de 617,147.889 franci si totusi
Franci'a cu bugetulu ei sta mai bine decatu multe
state necercate de plage bellice.

— (Bogatiele Franciei.) Ambassa-
dorulu stateloru unite americane, d. Washburne
descrie prin telegrafu catra guvernulu seu starea
finantieloru Franciei cu unu penelu fórté raru in
tempulu de adi, inse in cifre officiali. Intre altele
dice, ca dupa comuna guvernulu Franciei detoria
baneci 1400 ml. franci; ér' astadi datori'a acésta e
redusa la 500 milliöne si in 1880, platinduse pe
fiacare anu cate 150 mill. datori'a va fi acuitata.

Imprumutulu de siepte milliarde in mani
francesi are adi cursulu 105, prin urmare deten-
torii imprumutului au castigatu 1 miliardu 700
mill. franci. Franci'a déra si a reconstituitu finan-
tiiale cu o iutiala ne mai pomenita in istori'a lu-
mei, ea a recastigatu milliardele platite Germaniei
si adi possede mai multu aur si argintu, decatu
oricandu. Despre imprumutulu Parisului, care a
fostu acoperitu de 63 ori, scrie, ca elu face unu
contrastu marcantu la resultatulu imprumutului
germanu de 125 mill., ca elu n'a produsu nici a
patra parte din ceea ce se pretendea.

Acumu „Nordd. Allg. Z.“ constatéza, ca in
departementele orientali francesi s'au luat mesuri
militari spre a-si provedé fortaretiele, ce suferira
atatu de multu in resbelulu cu prusso-germanii,
cu nou materiale, punendule in stare de aparare,
ceea ce foiea bismarkiana o privesce cá pornire la
resbunari.

M a i n o u.

Pana in momentulu in care scriemu aceste
ronduri n'avemu scire se se fi publicatu mani-
festulu de resbelu, cu tóte ca acést'a se asteptá
dejá de eri. O scire ne spune, ca intre turci si
muntenegrii a avutu locu o lupta in vecinetatea
cetatii Nicsici. Déca acésta scire se constata, a-
tunci trecerea trupeloru russesci catra Turci'a nu
se va mai amará nice unu momentu.

— Din Paris se telegraféda, ca poterile eu-
ropene spera, ca resbelulu va remané localizatu si
ca ele la cea de antaiu ocaziune favorabile voru
silf pe beligeranti se se impace. — Numirea dlui
Calimacu Catargiu cá aginte diplomaticu romanu
la Parisu a produsu fórté bunu efectu. Dlu Ca-
targiu a visitatu in 18 Aprile pe ducele Decazes,
ministrulu affaceriloru straine.

Bibliografia.

— „Sistemulu metricu“, manualu
pentru invetiatori de Bas. Petri, editoru:
Visarionu Romanu, cu 50 cr. si asemenea manualu
pentru scolari cu 20 cr. totu in Sibiu.

— Institutiunile dreptului
bisericescu cu respectu la disciplin'a
vigente in provinci'a metropolitana gr.-cath. de
Alba-Iulia-Fagarasiu, de Dr. Ioane Ratiu,
prof. de dreptulu si istori'a bisericésca in semina-
riulu archidiecesanu in Blasiu etc. esi de suptu
tipariu in Blasiu in tipogr. seminariului archidie-
cesanu, cu aprobarea ven. ordinariatu metropolitanu
si se póte folosi atatu de theologi catu si de cleru.
Opulu e voluminosu de 767 pag., bine adjustatu,
cu unu stilu curgatoriu si usioru de intielesu, pre-
tiulu 4 fl. v. a. — D. auctoru a facutu mare in-
lesnire clerului cu edarea acestui opu, incatu me-
rita recunoscentia.

D. auctoru a mai edatu: Principiale generale ale religiunei pentru cl. V. gimn. si preparandia, pretiu 80 cr.

Principiale speciale seu dogmatice, pretiu 1 fl. — Ethica crestina pentru semin. clericali, pretiu 2 fl. 50 cr. si Prelectiuni theologice despre matrimoniu, impedimente si procedura, pretiu 3 fl. exemplariulu, si cu aceste editure a inlesnit eleviloru studiale, cari se scria cu multa perdere de tempu si adesu eronatu. —

— „Asupr'a situatiunei“, articuli si foisioere de d. Ioane Lepadatu, prof. gimn. in Brasiovn, 12 cole octavu, pretiulu 60 cr. v. a., cuprinde cestiuni sociali-nationali-privitorie la ro-

manii dincoace de Carpati, publicate in „Orientulu latinu“, cari fiindu tractate cu seriozitate merita a fi cautate. Carticic'a recomandabile se poate trage cu pretiulu susu numitu dela auctoru.

— Instructiune pentru invetiatori la tractarea cartiloru scolastice de d. Basiliu Petri in Sibiu. Pretiulu 40 cr.

— Scriptologi'a seu modulu de a invetia cetitulu scriendu, de Basiliu Petri, pretiu 1 fl. 20 cr.

La numerulu acest'a avemu unu supplementu de una cola intréga: finea „Testamentulu defunctului Ioanne Poppu-Maioru din Reginulu sasescu.“

Cursurile

la bursa in 20 Aprile 1877 stá asia

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. 08	cr v. a.
Napoleoni	—	—	10 „ 34	„
Augsburg	—	—	114 „ 75	„
Londonu	—	—	129 „ 25	„
Imprumutulu nationalu	—	—	63 „ 45	„
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	71 „ 25	„
Obligatiunile rurale ungare	—	—	68 „ —	„
„ „ temesiane	—	—	67 „ —	„
„ „ transilvane	—	—	63 „ 45	„
„ „ croato-slav.	—	—	— „ —	„
Actiunile bancei	—	—	765 „ —	„
„ creditului	—	—	136 „ 60	„

Banc'a generale de assecuratiune mutuala „TRANSILVANIA“.

Computulu incheiatu alu Sectiunei I pro 1876.

Venituri		Esiri	
Daune pendente	2560 —	Daune solvite pentru computulu nostru	3985 18
Premii dupa detragerea stornurilor	59651 86	Premii de reassecuranta	45261 86
Taxe	3417 —	Salarie, spese, tiparituri	23592 72
Provisiuni	11890 53	Amortisare din valórea mobilieloru	285 72
Tablitie	52 14	Amortisare din spesele de intemeiare	742 00
		Amortisari diverse	29 60
		Interesse dupa obligatiuni la fondulu de intemeiare	3367 20
		Profitulu pro 1876	307 00
	77571 53		77571 53

Computulu incheiatu alu Sectiunei II pro 1876.

Venituri		Esiri	
Fondulu de premii din anulu 1875	70115 23	Capitaluri de assecur. solvite	20532 18
Transportulu premiiloru din anulu 1875	6480 76	Reserva pentru	3500 —
Premii dupa detragerea stornurilor	55969 02	Premii de reassecurare	2444 60
Taxe	1817 51	Provisiune de acuirare	400 83
Taxe de administrare dela tontine, arvune decadiute	5034 45	Amortisarea din provisiunea capitalisata	3585 25
Interesse	5289 46	Provisiune de incassare	1876 20
		Salarie, spese, timbre etc.	8392 90
		Politie rescumperate	1319 10
		Premii re'napoiate	356 —
		Amortisare din valórea mobilieloru	285 72
		Amortisare din spesele de intemeiare	742 00
		Perdere la cursulu effecteloru	5108 —
		Onorarie medicale	1389 30
		Interesse dupa fondulu de intemeiare	3367 20
		Fondulu de premii pro 1877	84230 50
		Transportulu premiiloru pro 1877	6720 30
		Profitulu pro 1876	455 90
	144706 43		144706 43

BILANTIU in 31 Decembre 1876.

ACTIVE		PASSIVE	
Obligatiuni needate	171200 —	Fondulu de intemeiare	300000 —
fl. 10,000 obligatiuni rurale bucovin. à 81.—	8100 —	Fondulu de premii alu sectiunei II	84230 50
fl. 27,000 prior. ale I drum. fer. trans. à 56.—	15120 —	Transportulu premiiloru sectiunei II	6720 30
fl. 13,000 obligatiuni rurale transilv. à 72.—	9432 —	Reserva pentru	3500 —
fl. 6,900 lose ale fond. p. reg. Dunarii à 106.75	7365 75	Creditori diversi	13501 20
fl. 3,000 actiuni ale drum. ferr. nord. à 178.50	5355 —	Pretensiunea tontineloru	2823 72
fl. 6,000 inscrise ipotec. ale institutului fonciaru in Sibiu à 93.50	5610 —	Interesse neridicate	2395 00
Portfoiu de cambii	6137 79	Dividende pro 1874 neridicate	10 50
Imprumuturi pe efecte	2499 13	Ipoteca pe casa	11000 —
Imprumuturi pe politie	13525 40	Fonduri de profitu 1874 si 1875 reserv.	433 00
Pretensiuni la agenturi	26780 72	Fonduri de garantia sectiune I si II	647 30
Debitori diversi	30984 35	Profitu sectiunea I pro 1876	307 00
Inspectori, anticipatiuni la posta	4427 —	Profitu sectiunea II pro 1876	455 90
Mobiliu, table la agenti, tablitie	6511 14		
Spese de intemeiare	28199 52		
Provisiuni de acuirare capitalisate	53786 06		
Cas'a institutului	28433 —		
Cas'a	2557 83		
	426024 69		426024 69

Bedeus m. p.

Dr. A. Brote m. p.

Comparandu-se computele si bilantiulu presentu cu registrele respective, s'a aflatu in consonantia.

Sibiu, in 20 Martie 1877.

Ios. Schuster m. p.

G. Mike m. p.

Dr. I. Nemes m. p.